

450 LET OD OBNOVENÍ ČINNOSTI PRAŽSKÉ ARCIDIECÉZE

Modlitba za diecézi

12. května, ve výroční den konsekrace dokončené katedrály sv. Víta v mileniijním roce 1929, oslavíme důležité jubileum pražské arcidiecéze. Po 140 letech sedisvakance byl v roce 1561 v několika krocích jmenován pražským arcibiskupem Antonín Brus z Mohelnice. V roce 1561 ho jmenoval císař Ferdinand I., v lednu 1562 ho potvrdil papež a na podzim roku 1562 se nový arcibiskup ujal svého úřadu. Císař mu věnoval jako nové sídlo dnešní arcibiskupský palác.

Jakkoli jsou to dávné události, mohou být pro nás výzvou neztratit z očí složité okamžiky našich dějin a uchopit tuto událost jako výzvu, abychom se modlili za naši diecézi, její aktuální stav, za její budoucnost, za nové kněze... Duchovní správci naší diecéze byli požádáni, aby se v pátek 11. května, tedy v předvečer sobotní oslavy výročí, připojili k modlitbě za diecézi, a to odpovědnými a večerními bohoslužbami slavenými s vědomím tohoto úmyslu. Také vy, věřící, jste k účasti na pátečních bohoslužbách a k modlitbě na tento úmysl srdečně zváni.

Oslava výročí 450 let od obnovení činnosti pražské arcidiecéze

Kardinál Dominik Duka, arcibiskup pražský a primas český, srdečně zve k oslavě výročí 450 let od obnovení Arcibiskupství pražského po husitských válkách. Za naši arcidiecézi se budeme modlit při slavné mši svaté v katedrále sv. Víta. Václava a Vojtěcha ve výroční den jejího posvěcení dne 12. května 2012 v 11:00.

Hlavním celebrantem a slavnostním kazatelem bude vídeňský arcibiskup kardinál Christoph Schönborn OP, kterého jako svého legáta na tuto oslavu vysílá Jeho Svatost papež Benedikt XVI. Bohoslužby se zúčastní také mnozí biskupové a arcibiskupové z míst, která mají s pražskou arcidiecézí duchovní spojení, ať již dané úctou k Pražskému Jezulátku, nebo misijním a charitativním působením. K účasti na společné oslavě jste srdečně zváni.

Pražská (arci)diecéze v datech

Máme-li naši církev, naši diecézi, našim farnostem připravit dobrou budoucnost, je třeba modlit se, pracovat, ale také znát svou minulost, vědět, z čeho vycházíme, čím vším naši předkové prošli, jaké byly jejich snahy a úspěchy i neúspěchy. Z minulosti můžeme a musíme čerpat nejen zkušenosti a poučení, ale také inspiraci a varování. Předkládáme přehled významných dat ze života naší diecéze.

- 973** Boleslav II. dosáhl odloučení Čech od řízenského biskupství a založení biskupství v Praze; prvním biskupem se stal Dětmar; na Pražském hradě u kostela sv. Jiří založen první český klášter (představenou zdejších benediktiček byla Boleslavova sestra Mlada)
- 982–996** druhým pražským biskupem je (svatý) Vojtěch z rodu Slavníkovců (zavražděn 23. dubna 997)
- 1063** se souhlasem biskupa Šebíře oddělil kníže Vratislav II. od pražské diecéze Moravu, pro niž bylo zřízeno samostatné biskupství v Olomouci (po opětovém krátkém sloučení pak byly obě diecéze definitivně rozděleny roku 1092)
- 1070** Vratislav II. založil kolegiální kapitulou u Sv. Petra a Pavla na Vyšehradě, byla podřízena přímo papeži – zřejmý krok knížete k oslabení moci pražského biskupa
- 1212** Zlatou bulou sicilskou udělil německý král Fridrich II. českému panovníkovi dědičný titul královský a současně právo investitury biskupů v českém království
- 1342** Karel IV. založil při královské kapli Všech svatých na Pražském hradě kolegiální kapitulou

450 LET OD OBNOVENÍ ČINNOSTI PRAŽSKÉ ARCIDIECÉZE

- 1344** papež Klement VI. bulou *Ex supernae providentia maiestatis* vyčlenil pražskou a olomouckou diecézi z pravomoci mohučského arcibiskupství a povýšil pražské biskupství na arcibiskupství; vznikla samostatná českomoravská církevní provincie s vlastním metropolitou – arcibiskupem (prvním byl Arnošt z Pardubic, mj. po smrti papeže Inocence VI. v roce 1362 jeden z nejvýznamnějších kandidátů na papežský stolec); arcibiskupové až do husitských válek sídlili na Malé Straně
- 1344** (5. května) papež Klement VI. přenesl na pražské arcibiskupy právo korunovat české krále a královny, čímž bylo zpřetrháno poslední pouto závislosti české státnosti na německém sousedovi
- 1347** král Karel VI. založil na novém Městě klášter pro slovanské benediktiny (V Emauzích / Na Slovanech), které povolal z Chorvatska; po 250 letech tak byla v Čechách obnovena slovanská liturgie
- 1348** (7. dubna) Karel IV. založil (se souhlasem papeže Klementa VI.) pražskou univerzitu jako církevní instituci; jejími kancléři byli pražští arcibiskupové
- 1386** (červenec) arcibiskup Jan z Jenštejna zavedl v pražské arcidiecézi svátek Navštívení Panny Marie, papež Urban VI. ho 3. dubna 1389 prohlásil za svátek celé církve
- 1419–1434** husitské války, v nichž proti sobě nesmiřitelně stály strana katolická a strana podobojí; byla narušena nejen jednotu církve, ale došlo i k rozštěpení lidu a národa; husitské Čechy nadlouho izolovány od křesťanského Západu
- 1435** basilejský sněm dojednal s umírněnými husity tzv. basilejská kompaktáta, byl to kompromis – ze čtyř pražských artikulů zůstal jediný: přijímání podobojí i pro laiky, povolené pouze pro ty, kteří tak již činí
- 1436** (5. července) v Jihlavě za přítomnosti krále Zikmunda vyhlášena basilejská kompaktáta; smír katolíků s utrakvisty, papežští legáti sňali klatbu z Čechů, pražskému arcibiskupovi a biskupům olomouckému a litomyšlskému přikázáno, aby v jejich diecézích bylo podáváno přijímání podobojí každému, kdo o to požádá, a rovněž aby světili kněze strany podobojí; basilejská kompaktáta později (březen 1462) prohlásil papež Pius II. za neplatná a zrušená
- 1466** (23. prosince) papež Pavel II. prohlásil krále Jiřího z Poděbrad za zatvrzelého kacíře, křivopřísežníka a svatokrádce, jako takový byl vyobcován z církve, zbaven trůnu, majetku a všech práv; proti Čechům vyhlášena křížová výprava
- 1488** poprvé v češtině vytištěno celé Písmo svaté
- 1526** v kapli sv. Václava v chrámu sv. Víta na Pražském hradě zvolil volitelský sbor zemských stavů novým králem arciknížete rakouského Ferdinanda Habsburského; české země byly pak až do roku 1918 součástí habsburské monarchie; Ferdinand I. usiloval o katolickou obnovu
- 1555** (25. září) augšpurský mír v Německu zajistil protestantským stavům náboženskou svobodu dle zásady *Cuius regio, eius religio* (Čí kraj, toho též náboženství), znamenalo to, že náboženské vyznání vrchnosti je platné též pro poddané, zásada uplatňována i v Čechách, kde luteránství již plně prostoupilo stranu podobojí
- 1561–1580** po stočtyřicetileté sedisvakanci byl osmým pražským arcibiskupem jmenován Antonín Brus z Mohelnice, právo jmenovat arcibiskupy s papežským svolením přeneseno na české krále; znovuobsazení arcibiskupského stolce posílilo rekatolizační snahy
- 1609** (9. července) Rudolf II. vydal tzv. Rudolfův majestát, jenž zaručil náboženskou svobodu stavům i poddaným
- 1618** druhá pražská defenestrace (23. května) zahájila české stavovské povstání proti Habsburkům a v širším kontextu i třicetiletou válku (1618–1648)
- 1620** (8. listopadu) rozhodující bitva na Bílé Hoře, v níž proti sobě stáli císařští vojáci a vojsko českých stavů, císařští zvítězili, stavové potrestáni vězením, smrtí (poprava 27 českých pánů 21. června 1621 na Staroměstském náměstí), konfiskací majetku a nakonec nuceným exilem
- 1620** (23. listopadu) Ferdinand II. zrušil platnost Rudolfova majestátu; začátek protireformace, rázná rekatolizace
- 1627** (31. července) Ferdinand II. nařídil nekatolickým stavům v Čechách, aby buď přestoupili ke katolictví, nebo odešli ze země; 9. března 1628 vydal podobné nařízení pro Moravu
- 1628** hraběnka Polyxena z Lobkovic darovala malostranskému kostelu Panny Marie Vítězné voskovou sošku Jezulátka (Milostné Pražské Jezulátko proslavilo naši zemi po celém světě)
- 1654** obě pražské vysoké školy – univerzita Karlova a akademie Ferdinandova – se sloučily v jedinou Karlo-Ferdinandovu univerzitu; kancléřství přiznáno pražským arcibiskupům
- 1654** protireformace v Čechách v podstatě dovršena, malá část tajných nekatolíků se udržela pouze v horských a odlehlých oblastech
- 1677** katolická církev začala vydávat Bibli svatováclavskou (až do roku 1715)
- 1717** (10. prosince) v době renesance tajného nekatolictví vydal zemský sněm patent, který zahájil nový tvrdý postup proti nekatolíkům; vlna náboženské emigrace směřovala především do Pruska
- 1729** (9.–16. října) v Praze velkolepé oslavy kanonizace sv. Jana Nepomuckého
- 1753** Marie Terezie omezila počet církevních svátků, při nichž se nepracovalo; mj. zrušeny svátky sv. Vojtěcha, sv. Ludmily a sv. Prokopa
- 1777** (5. prosince) papež Pius VI. povýšil olomoucké biskupství na arcibiskupství, vytvořena samostatná moravská církevní provincie s vlastním metropolitou
- 1781** (13. října) Josef II. vydal tzv. toleranční patent (legalizoval evangelíky augšpurského a helvetského vyznání a pravoslavné)

450 LET OD OBNOVENÍ ČINNOSTI PRAŽSKÉ ARCIDIECÉZE

- 1781** (29. listopadu) Josef II. zrušil všechny kláštery, které se nezabývaly vyučováním, vědeckou nebo charitativní činností (do roku 1887 zaniklo v Čechách 71 mužských a ženských klášterů, jejich majetek byl vyvlastněn)
- 1781** Josef II. vydal nové *placetum regium*, jímž zpřísnil státní kontrolu nad katolickou církví, papežům odňal ve svých zemích téměř všechnu moc, se jménem církve, jejími ústavy a zařízeními se nakládalo ve prospěch státu
- 1809** František II. nařídil vydat všechno zlato a stříbro kostelů státu, aby získal finance na vleklé války, kostely tak přišly o velké množství vzácných kalichů, monstrancí a jiných klenotů
- 1844** v Praze založena Jednota pro dostavění chrámu sv. Víta; její zásluhou byla v letech 1861–1929 dostavba metropolitního chrámu po téměř 540 letech dokončena
- 1849** (21. ledna) vydán zákon, který církvi zaručoval svobodné řízení jejích záležitostí, nerušené držení a správu ústavů pro kultové, školní a dobročinné účely a správu nadací patřících k těmto institucím
- 1849** (4. března) František Josef I. vydal tzv. oktrojovanou ústavu, katolická církev i ostatní státem uznané náboženské společnosti dostaly právo samostatně spravovat své záležitosti; katolické náboženství přestalo mít výsadní postavení
- 1861** (8. dubna) protestantský patent poskytl protestantským vyznáním, tolerovaným od tolerančního patentu Josefa II. z roku 1781, formální zrovnoprávnění s oficiálním katolickým náboženstvím
- 1781** odpůrci dogmatu o papežské neomylnosti (přijátého I. vatikánským koncilem 1869–1870) založili v severních Čechách starokatolickou církev
- 1882** Karlo-Ferdinandova univerzita rozdělena na českou a německou, společnou zůstávala až do roku 1891 pouze teologická fakulta (proto, aby čeští kněží znali dobře německy a mohli působit i v německých farnostech)
- 1884** papež Lev XIII. založil v Římě kolej Bohemicum pro bohoslovce z českých zemí; roku 1929 nahrazena kolejí Nepomucenum
- 1918** po rozpadu Rakouska-Uherska vyhlášena Československá republika; katolická církev obviňována ze servilnosti a kolaborace se svrženou monarchií, její minulé chyby zveličovány; uvnitř církve se vytvořilo reformní hnutí kněží i laiků, jehož radikální křídlo pod heslem „Pryč od Říma“ se odtrhlo a založilo vlastní církev (církve československou, navazující na husitské učení a tradice – 8. ledna 1920), malá část reformního proudu se sjednotila s pravoslávím; celkem opustilo katolickou církev přes milion osob, z toho 300 kněží
- 1919** (24. října) Československo a Vatikán navázaly oficiální styky (22. března 1920 i na úrovni velvyslanectví – nunciatury, diplomatické styky byly přerušeny 15. března 1939)
- 1927** čsl. vláda sjednala s Vatikánem tzv. *Modus vivendi* (stanovil mj., že žádná část čsl. území nebude podřízena zahraničnímu ordináři, žádná čsl. diecéze nebude přesahovat přes státní hranice, ke jmenování biskupů papežem dává vláda souhlas, biskupové před nástupem složí slib věrnosti republice); v platnost vstoupil 2. února 1928
- 1929** s podporou vlády oslaveno milénium mučednické smrti sv. Václava; uvolnilo se napětí mezi státem a katolickou církví
- 1938** (říjen) odstoupením pohraničních oblastí Německu po mnichovském diktátu (celkem asi 28 200 km²) se podstatně zmenšila rozloha pražské arcidiecéze, a to o 12 vikariátů; po porážce nacismu se zabraná území vrátila k Československu
- 1939–1945** za německé okupace prošlo vězeními, internacemi či koncentráky téměř 500 českých a moravských katolických kněží; asi 80 jich bylo popraveno, umučeno nebo zemřelo na vězeňské útrapy
- 1941–1946** sedisvakance; diecézi spravoval kapitulní vikář Bohumil Opatrný
- 1945** (červen) katolická Praha vzdala hold Palladiu země české, které bylo po celý týden vystavováno ve větších kostelích
- 1946** (30. ledna) Československo obnovilo diplomatické styky (pouze však na nižší úrovni – internunciatura) s Vatikánem přerušené po okupaci 15. března 1939
- 1946** dokončen odsun německého obyvatelstva z Československa; z pražské arcidiecéze odsunuto asi 240 německých katolických kněží
- 1948** (25. února) pučem se dostal k moci komunistický režim, založený na třídní nenávisti a militantním ateismu; uvěznil téměř 400 katolických kněží, tři z nich byli popraveni, několik desítek umučeno při výsleších nebo utýráno ve věznicích a koncentračních táborech
- 1948** (21. března) komunisty ovládané Národní shromáždění schválilo šest zemědělských zákonů, které dovršily pozemkovou reformu po komunistickém způsobu; církev přišla o veškerý zemědělský majetek
- 1949** (9. června) komunistický režim zorganizoval v Praze s pomocí některých kněží a laiků kolaborantskou a rozkolnickou Katolickou akci
- 1949** (19. června) StB obsadila pražskou konzistoř a arcibiskupskou rezidenci postavila pod přísný dohled; komunistický režim zahájil nemilosrdné tažení proti náboženství a katolické církvi
- 1949–1977** nucená sedisvakance, neboť komunistická vláda nedovolila Josefu Beranovi plnit jeho povinnosti (arcibiskup Beran internován, poté ve vyhnanství a emigraci); od roku 1965 řídil arcidiecézi biskup apoštolský administrátor František Tomášek; teprve roku 1977 dala komunistická vláda souhlas k jmenování nového pražského arcibiskupa
- 1949** (28. června) v dekretu platném pro celou církev Svaté officium zakázalo katolíkům členství v komunistických stranách, protože tyto strany hlásají materialistický, ateistický a jasně protikřesťanský názor
- 1950** (16. března) bohoslovecké fakulty vyňaty ze svazku Karlovy univerzity

450 LET OD OBNOVENÍ ČINNOSTI PRAŽSKÉ ARCIDIECÉZE

- 1950** (březen – duben) před komunistickým Státním soudem v Praze proběhl první monstrproces proti skupině 10 představitelů řádů (Tajovský, Urban, Braitto ad.); druhý monstrproces proti dalším 9 vysokým představitelům církve (Zela, Opasek, Jarolímek...) proběhl v listopadu až prosinci téhož roku
- 1950** (13.–14. dubna) komunistický režim zlikvidoval všechny mužské kláštery v Československu; asi 2 200 řeholníků odvečeno do internačních táborů; ženské řehole zlikvidovány v červenci až říjnu, asi 10 000 řeholnic zavlčeno na tvrdou fyzickou práci do továren a zemědělství; cca 850 církevních objektů uzurpováno, až na malé výjimky odsouzeny ke strašlivé devastaci; 12. července pak vláda zrušila diecézní bohoslovecká učiliště a studium bohosloví soustředila do Cyrilo-metodějské bohoslovecké fakulty (od roku 1953 měla sídlo v Litoměřicích)
- 1965** (26. listopadu) papež Pavel VI. v apoštolském listu *Praga urbs* prohlásil sv. Vojtěcha za předního patrona pražské arcidiecéze
- 1971** (31. srpna) komunistický režim zorganizoval tzv. Sdružení katolických duchovních *Pacem in terris*; další rozkolnická a kolaborantská organizace; papež Jan Pavel II. ji zakázal dekretem *Quidam episcopi*; rozpustila se v prosinci 1989
- 1972** (28. června) papež Pavel VI. definitivně vyčlenil z pražské arcidiecéze Kladsko, které i po roce 1742 patřilo církevně pod jurisdikci pražského arcibiskupství; připojeno k vrahslavskému arcibiskupství
- 1976** (24. května) papež Pavel VI. jmenoval kardinálem „in pectore“ biskupa apoštolského administrátora pražské arcidiecéze Františka Tomáška; jmenování zveřejněno 2. června 1977
- 1977** (6. ledna) podepsána Charta 77, mezi jejímiž signatáři byli i někteří katoličtí kněží a laici (Zvěřina, Malý, Vacková, Benda)
- 1977** (30. prosince) po osmnáctileté nucené sedisvakanci 34. pražským arcibiskupem jmenován kardinál František Tomášek
- 1984** na pozvání kardinála Františka Tomáška přijela do socialistického Československa Matka Tereza z Kalkaty (poté navštívila ČR ještě v květnu 1990)
- 1987** (29. listopadu) na první neděli adventní společným pastýřským listem biskupů a ordinářů vyhlášeno pro všechny diecéze Čech a Moravy Desetiletí duchovní obnovy – příprava na milénium sv. Vojtěcha a na vstup do třetího tisíciletí
- 1989** (12. listopadu) papež Jan Pavel II. svatořečil Anežku Českou
- 1990** (18. ledna) čl. vláda obnovila diplomatické styky s Vatikánem na velvyslanecké úrovni (nunciatura)
- 1990** (23. ledna) Federální shromáždění zrušilo státní souhlas k výkonu kněžské služby a dozor státu nad církvemi
- 1990** (2. února) slavnostní bohoslužbou v Praze obnoven v Československu plnohodnotný řeholní život
- 1990** (21.–22. dubna) první papežská návštěva na půdě našeho státu
- 1990** (3. května) Federální shromáždění schválilo zákon, jímž se římskokatolická teologická fakulta znovu začlenila do Karlovy univerzity, její sídlo se přeneslo z Litoměřic do Prahy
- 1990** (14. května) ustanovena biskupská konference ČSFR
- 1990** (květen) Arcibiskupskému semináři bylo umožněno vrátit se do Prahy, od té doby sídlí v dejvické budově postavené arcibiskupem Kordačem, kterou sdílí mj. s Katolickou teologickou fakultou UK
- 1991** (27. března) Miloslav Vlk jmenován 35. pražským arcibiskupem (intronizován 1. června 1991)
- 1992** (8. prosince) slavnostně vyhlášen Katechismus katolické církve
- 1993** (30. března) po rozpadu Československa byla se souhlasem Apoštolského stolce ustavena Česká biskupská konference
- 1993** (31. května) papež Jan Pavel II. zřídil sufragánní biskupství v Plzni; území diecéze vyčleněno z pražské arcidiecéze a českobudějovické diecéze
- 1994** (26. listopadu) papež Jan Pavel II. jmenoval pražského arcibiskupa Miloslava Vlka kardinálem
- 1995** (20.–22. května) druhá návštěva Jana Pavla II. v ČR
- 1997** (25.–27. dubna) třetí návštěva Jana Pavla II. v ČR
- 1998** (2. dubna) v Praze zahájen beatifikační proces bývalého pražského arcibiskupa kardinála Josefa Berana
- 2000** den mučednické smrti sv. Václava (28. září) prohlášen státním svátkem ČR jako „Den české státnosti“
- 2001** (leden) poprvé proběhla celorepubliková Tříkrálová sbírka, jejíž úspěšnost se rok od roku zvyšuje
- 2003** obnovena tradice národní svatováclavské pouti ve Staré Boleslavi
- 2009** (1. července) na základě dekretu prefekta Nejvyššího soudu Apoštolské signatury a po dohodě biskupů České církevní provincie zřídil pražský arcibiskup kardinál Miloslav Vlk Metropolitní soud Arcidiecéze pražské
- 2009** (26. – 28. září) papež Benedikt XVI. navštívil ČR
- 2010** (13. února) papež Benedikt XVI. jmenoval 36. pražským arcibiskupem Dominika Duku
- 2010** (24. května) dohoda mezi arcibiskupem Dukou a prezidentem Klausem o společném užívání a správě svatovítské katedrály
- 2012** (6. ledna) papež Benedikt jmenoval arcibiskupa Duku kardinálem